

UNCITRAL

United Nations Commission on International Trade Law

Regulamin Arbitrażowy

UNCITRAL

United Nations
UNCITRAL

Tłumaczenie:

Krzysztof Mąkosa i Piotr Nowaczyk

REGULAMIN ARBITRAŻOWY UNCITRAL

(wersja 2010)

I.Przepisy wstępne

Zakres zastosowania*

Artykuł 1

1. Jeżeli strony uzgodniły, że spory powstałe pomiędzy nimi w związku z określonym stosunkiem prawnym, umownym lub nie, zostaną poddane pod arbitraż zgodnie z Regulaminem Arbitrażowym UNCITRAL, spory te będą rozstrzygane zgodnie z niniejszym Regulaminem, z zastrzeżeniem wszelkich zmian, które strony mogą uzgodnić.
2. Domniemywa się, że strony umowy o arbitraż zawartej po dniu 15 sierpnia 2010r. poddały spór pod arbitraż zgodnie z Regulaminem obowiązującym w dniu rozpoczęcia arbitrażu, chyba że strony postanowiły zastosować określoną wersję Regulaminu. Domniemanie to nie ma zastosowania w sytuacji gdy umowa o arbitraż została zawarta poprzez zaakceptowanie po dniu 15 sierpnia 2010r. oferty złożonej przed tą datą.
3. Niniejszy Regulamin stosuje się do arbitrażu, z tym jednak zastrzeżeniem, że w przypadku sprzeczności któregokolwiek z postanowień niniejszego Regulaminu z przepisem bezwzględnie obowiązującym prawa mającym zastosowanie do arbitrażu, wiążący będzie ten przepis prawa.

*Modelowa klauzula arbitrażowa w umowach znajduje się w aneksie do Regulaminu.

Zawiadomienia i obliczanie terminów

Artykuł 2

1. Wszelkie zawiadomienia, włącznie z informacjami lub propozycjami mogą być doręczane za pośrednictwem dowolnego środka łączności zapewniającego lub umożliwiającego zarejestrowanie ich przekazania.
2. W przypadku gdy adres został wskazany przez stronę wyraźnie w tym celu lub gdy został zatwierdzony przez zespół orzekający, zawiadomienia będą doręczane tej stronie na ten adres i po ich doręczeniu będą uważane za otrzymane. Doręczenie za pośrednictwem elektronicznych środków, takich jak faks lub poczta elektroniczna, może być dokonane wyłącznie na tak wskazany lub zatwierdzony adres.

3. W braku takiego wskazania lub zatwierdzenia, zawiadomienie jest:
 - a. otrzymane w przypadku jego wręczenia adresatowi lub
 - b. uważane za otrzymane w przypadku jego doręczenia do miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, stałego miejsca zamieszkania lub adresu korespondencyjnego adresata.
4. Jeżeli, po podjęciu uzasadnionych starań, doręczenie nie może nastąpić zgodnie z ust. 2 lub 3, zawiadomienie jest uważane za otrzymane w przypadku jego wysłania na ostatni znany adres miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, stałego miejsca zamieszkania lub na adres korespondencyjny adresata lub za pośrednictwem innych środków zapewniających zarejestrowanie doręczenia lub próby doręczenia.
5. Zawiadomienie jest uważane za otrzymane w dniu jego doręczenia zgodnie z ust. 2, 3 lub 4 lub próby jego doręczenia zgodnie z ust. 4. Zawiadomienie doręczone za pośrednictwem środków elektronicznych jest uważane za otrzymane w dniu jego wysłania, z tym jednak zastrzeżeniem, że tak przekazane wezwanie na arbitraż jest uważane za otrzymane wyłącznie w dniu, w którym dotarło na adres elektroniczny adresata.
6. Dla celów obliczenia terminu wynikającego z niniejszego Regulaminu, termin taki rozpoczyna bieg od dnia następującego po dniu otrzymania zawiadomienia. Jeżeli ostatni dzień takiego okresu jest świętem lub innym dniem wolnym od pracy w miejscu zamieszkania lub miejscu prowadzenia działalności gospodarczej adresata, termin ten zostaje przedłużony do następnego dnia roboczego. Święta lub dni wolne od pracy przypadające w trakcie biegu terminu są zaliczone do obliczanego okresu.

Wezwanie na arbitraż

Artykuł 3

1. Strona lub strony wszczynające postępowanie arbitrażowe (zwane dalej „powodem”) doręczają wezwanie na arbitraż drugiej stronie lub stronom (zwanym dalej „pozwanym”).
2. Postępowanie arbitrażowe jest uznawane za rozpoczęte z dniem otrzymania wezwania na arbitraż przez pozwanego.
3. Wezwanie na arbitraż zawiera, co następuje:
 - (a) żądanie poddania sporu pod arbitraż,
 - (b) nazwy i dane kontaktowe stron,

- (c) wskazanie umowy o arbitraż, na którą powołuje się strona,
 - (d) wskazanie umowy lub innego aktu prawnego, z której wynikł lub w związku z którą wynikł spór lub, w braku takiej umowy albo aktu prawnego, zwięzły opis przedmiotowego stosunku,
 - (e) zwięzły opis roszczenia i skazanie wartości przedmiotu sporu, jeśli występuje,
 - (f) określenie żądania;
 - (g) propozycję co do liczby arbitrów, języka i miejsca arbitrażu, jeżeli strony uprzednio nie uzgodniły tej kwestii.
4. Wezwanie na arbitraż może także zawierać:
- (a) propozycję wskazania organu powołującego, o którym mowa w artykule 6 ust. 1,
 - (b) propozycję w zakresie powołania arbitra jedyne, o którym mowa w artykule 8 ust. 1,
 - (c) zawiadomienie o powołaniu arbitra, o którym mowa w artykułach 9 lub 10.
5. Powołania zespołu orzekającego nie wstrzymuje spór co do poprawności wezwania na arbitraż, który zostanie ostatecznie rozstrzygnięty przez zespół orzekający.

Odpowiedź na wezwanie na arbitraż

Artykuł 4

1. W terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania na arbitraż, pozwany doręczy powodowi odpowiedź na wezwanie na arbitraż, która będzie zawierać:
- (a) nazwę i dane kontaktowe każdego z pozwanych,
 - (b) stanowisko w kwestii informacji zawartych w wezwaniu na arbitraż, zgodnie z artykułem 3, ust. 3 (c) – (g).
2. Odpowiedź na wezwanie na arbitraż może także zawierać:
- (a) zarzut, że zespół orzekający, który ma być powołany zgodnie z niniejszym Regulaminem nie posiada właściwości,
 - (b) propozycję wskazania organu powołującego, o którym mowa w artykule 6, ust. 1,
 - (c) propozycję powołania arbitra jedyne, o którym mowa w artykule 8 ust. 1,

- (d) zawiadomienie o powołaniu arbitra, o którym mowa w artykułach 9 lub 10,
 - (e) zwięzły opis roszczeń wzajemnych lub ewentualnych roszczeń dotyczących potrącenia, w tym również, o ile ma to zastosowanie, wskazanie wartości przedmiotu sporu oraz żądania,
 - (f) wezwanie na arbitraż zgodnie z artykułem 3 w przypadku wystąpienia przez pozwanego z roszczeniem wobec innej niż powód strony związanej umową o arbitraż.
3. Powołania zespołu orzekającego nie wstrzymuje spór co do braku doręczenia przez pozwanego odpowiedzi na wezwanie na arbitraż lub niekompletna albo spóźniona odpowiedź na wezwanie na arbitraż, który zostanie ostatecznie rozstrzygnięty przez zespół orzekający.

Zastępstwo i pomoc

Artykuł 5

Każda ze stron może być reprezentowana lub wspomagana przez wybrane przez nią osoby. Imiona i nazwiska oraz adresy tych osób muszą być podane do wiadomości wszystkim stronom oraz zespołowi orzekającemu. Informacja taka musi wskazywać, czy powołanie zostało dokonane w celu zastępstwa czy pomocy. W przypadku gdy dana osoba ma występować w charakterze przedstawiciela strony, zespół orzekający – z własnej inicjatywy lub na wniosek strony – może w dowolnym czasie zażądać dowodu udzielenia upoważnienia przedstawicielowi, w formie którą może określić zespół orzekający.

Organy wyznaczające i powołujące

Artykuł 6

1. O ile strony już nie uzgodniły wyboru organu powołującego, strona może w dowolnym czasie zaproponować nazwę lub imiona i nazwiska jednej lub więcej instytucji lub osób, włączając w to Sekretarza Generalnego Stałego Sądu Arbitrażowego w Hadze (zwanego dalej „PCA”), z których jedna będzie pełnić funkcję organu powołującego.
2. W przypadku braku uzgodnienia przez wszystkie strony wyboru organu powołującego w terminie 30 dni od dnia otrzymania propozycji przedstawionej zgodnie z ust. 1, każda ze stron może żądać wyznaczenia organu powołującego przez Sekretarza Generalnego PCAPCA.
3. W przypadku gdy niniejszy Regulamin przewiduje termin, w którym strona musi skierować sprawę do organu powołującego, a organ powołujący nie został uzgodniony

lub wyznaczony, termin ten ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia przez stronę procedury uzgodnienia lub wyznaczenia organu powołującego do dnia takiego uzgodnienia lub wyznaczenia.

4. Z zastrzeżeniem artykułu 41 ust. (4), w przypadku odmówienia przez organ powołujący podjęcia działania lub braku powołania arbitra w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku strony w tym zakresie, braku działania w jakimkolwiek innym terminie przewidzianym w niniejszym Regulaminie lub braku wydania postanowienia w przedmiocie wyłączenia arbitra w rozsądnym terminie po otrzymaniu wniosku strony w tym zakresie, każda ze stron może zażądać wyznaczenia zastępczego organu powołującego przez Sekretarza Generalnego PCA.
5. W wykonywaniu ich funkcji zgodnie z niniejszym Regulaminem, organ powołujący i Sekretarz Generalny PCA mogą zażądać od strony i arbitrów wszelkich informacji, które uważają za niezbędne oraz umożliwią stronom oraz, o ile jest to właściwe, arbitrom przedstawienie ich poglądów w dowolnym sposób, który uznają za właściwy. Wszelkie tego rodzaju informacje kierowane do organu powołującego i uzyskiwane od tego organu oraz Sekretarza Generalnego PCA są także przekazywane przez nadawcę wszystkim pozostałym stronom.
6. W przypadku otrzymania przez organ powołujący wniosku o powołanie arbitra zgodnie z artykułami 8, 9, 10 lub 14, strona składająca wniosek wysyła organowi powołującemu kopie wezwania na arbitraż oraz odpowiedź na wezwanie na arbitraż, o ile wezwanie takie zostało złożone.
7. Organ powołujący weźmie pod uwagę względy, które mogą zapewnić powołanie niezależnego i bezstronnego arbitra oraz uwzględni również potrzebę powołania arbitra o narodowości innej niż narodowość stron.

Część II. Skład zespołu orzekającego

Liczba arbitrów

Artykuł 7

1. Jeżeli strony uprzednio nie uzgodniły liczby arbitrów i jeżeli w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania na arbitraż przez pozwanego strony nie uzgodniły, że arbitraż będzie prowadzony przez jednego arbitra, powołuje się trzech arbitrów.
2. Niezależnie od ust. 1, jeżeli żadne inne strony nie ustosunkowały się do propozycji strony dotyczącej powołania arbitra jedyne w terminie przewidzianym w ust. 1, a strona lub strony, o których mowa nie powołały drugiego arbitra zgodnie z artykułami 9 lub 10, organ powołujący może na wniosek strony powołać arbitra jedyne zgodnie

z procedurą przewidzianą w artykule 8 ust. 2, jeżeli uznał, że w świetle okoliczności sprawy jest to bardziej właściwe.

Powoływanie arbitrów (artykuły 8-10)

Artykuł 8

1. Jeżeli strony uzgodniły, że ma zostać powołany arbiter jedyny oraz jeżeli w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania przez wszystkie pozostałe strony propozycji powołania arbitra jedyne strony nie osiągnęły porozumienia w tym zakresie, na wniosek strony arbiter jedyny zostanie powołany przez organ powołujący.
2. Organ powołujący powołuje arbitra jedyne, tak szybko, jak to możliwe. Powołując arbitra jedyne, organ powołujący stosuje następujący tryb listy, chyba że strony uzgodniły, że trybu listy nie należy stosować lub jeżeli organ powołujący uznał, że stosowanie trybu listy nie jest właściwe w danej sprawie:
 - (a) organ powołujący przekazuje każdej ze stron identyczną listę zawierającą co najmniej trzy nazwiska,
 - (b) w terminie 15 dni od dnia otrzymania tej listy każda ze stron może zwrócić listę organowi powołującemu, po wykreśleniu nazwiska lub nazwisk, wobec których wyraża sprzeciw i po ponumerowaniu kolejności pozostałych nazwisk na liście, stosownie do swych preferencji,
 - (c) po upływie powyższego terminu organ powołujący powoła arbitra jedyne spośród nazwisk zatwierdzonych na zwróconych mu listach, zgodnie z kolejnością preferencji wskazanych przez strony,
 - (d) jeżeli z jakiegokolwiek przyczyny nie można dokonać powołania w tym trybie, organ powołujący może powołać arbitra jedyne według własnego uznania.

Artykuł 9

1. Jeżeli mają być powołani trzej arbitrzy, każda ze stron powołuje jednego arbitra. Dwóch arbitrów powołanych w ten sposób wybiera trzeciego arbitra, który pełni funkcję przewodniczącego zespołu orzekającego.
2. Jeżeli w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia strony o powołaniu arbitra druga strona nie zawiadomiła pierwszej strony o powołanym przez siebie arbitrze, pierwsza strona może zażądać powołania przez organ powołujący drugiego arbitra.

3. Jeżeli w terminie 30 dni od dnia powołania drugiego arbitra dwaj arbitrzy nie uzgodnili wyboru przewodniczącego zespołu orzekającego, przewodniczący zespołu orzekającego zostanie powołany przez organ powołujący w takim samym trybie, w jakim zostałyby powołany arbiter jedyny, zgodnie z artykułem 8.

Artykuł 10

1. Dla celów artykułu 9 ust. 1, w przypadku gdy mają być powołani trzej arbitrzy oraz w przypadku gdy w charakterze powoda lub pozwanego występuje wiele stron, o ile strony nie uzgodniły innej metody powoływania arbitrów, strony te – występujące w charakterze powoda lub pozwanego – łącznie powołują arbitra.
2. Jeżeli strony uzgodniły, że zespół orzekający ma się składać z innej liczby arbitrów niż z jednego lub trzech, arbitrzy zostają powołani zgodnie z metodą uzgodnioną przez strony.
3. W przypadku braku powołania zespołu orzekającego zgodnie z niniejszym Regulaminem, organ powołujący, na wniosek strony, powoła zespół orzekający, a czyniąc to, może uchylić już dokonane powołanie i powołać lub powołać ponownie każdego z arbitrów oraz wyznaczyć jednego z nich do pełnienia funkcji przewodniczącego zespołu orzekającego.

Ujawnienia dokonywane przez arbitrów i wniosek o wyłączenie (artykuły 11-13)**

Artykuł 11

W przypadku gdy do danej osoby zwrócono się w związku z możliwością powołania jej do pełnienia funkcji arbitra, osoba ta ujawnia wszystkie okoliczności mogące wzbudzać uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności lub niezależności. Z chwilą jego powołania oraz w całym okresie postępowania arbitrażowego, arbiter niezwłocznie ujawnia wszystkie takie okoliczności stronom i pozostałym arbitrom, chyba że strony zostały już przez niego poinformowane o tych okolicznościach.

** Modelowe oświadczenie dotyczące niezależności złożone zgodnie z artykułem 11 znajduje się w aneksie do Regulaminu.

Artykuł 12

1. Wobec każdego arbitra może być złożony wniosek o wyłączenie w przypadku istnienia okoliczności budzących uzasadnione wątpliwości co do bezstronności lub niezależności tego arbitra.
2. Strona może złożyć wniosek o wyłączenie powołanego przez siebie arbitra wyłącznie z przyczyn, o których dowiedziała się po jego powołaniu.

3. W przypadku niepodjęcia działania przez arbitra lub w przypadku niemożności pełnienia przez niego funkcji *de jure* lub *de facto*, stosuje się procedurę wyłączenia arbitra przewidzianą w artykule 13.

Artykuł 13

1. Strona zamierzająca złożyć wniosek o wyłączenie arbitra przesyła zawiadomienie o zamiarze złożenia wniosku o wyłączenie arbitra w terminie 15 dni od dnia jej zawiadomienia o powołaniu tego arbitra lub w terminie 15 dni od dnia, w którym strona ta dowiedziała się o okolicznościach wymienionych w artykułach 11 i 12.
2. Zawiadomienie o zamiarze złożenia wniosku o wyłączenie arbitra zostaje przekazane wszystkim pozostałym stronom, arbitrowi którego dotyczy oraz pozostałym arbitrom. Zawiadomienie to wskazuje okoliczności uzasadniające wniosek.
3. W przypadku złożenia przez stronę wniosku o wyłączenie arbitra, wszystkie strony mogą wyrazić zgodę na wyłączenie. Arbiter może również – po złożeniu wniosku o jego wyłączenie – zrezygnować z funkcji arbitra. W żadnym razie nie oznacza to uznania podstaw wyłączenia arbitra.
4. W przypadku braku wyrażenia przez wszystkie strony zgody na wyłączenie arbitra w terminie 15 dni od dnia złożenia wniosku o wyłączenie arbitra lub w przypadku gdy arbiter, wobec którego został złożony wniosek o wyłączenie nie zrezygnował z funkcji arbitra, strona składająca wniosek o wyłączenie arbitra może podjąć decyzję o kontynuowaniu procedury wyłączenia. W takim przypadku, w terminie 30 dni od dnia dokonania zawiadomienia o zamiarze złożenia wniosku o wyłączenie arbitra, strona ta występuje o wydanie postanowienia w przedmiocie wyłączenia przez organ powołujący.

Zastąpienie arbitra

Artykuł 14

1. Z zastrzeżeniem ust. (2), w przypadku konieczności zastąpienia arbitra w toku postępowania arbitrażowego zostanie powołany lub wybrany arbiter zastępczy zgodnie z trybem przewidzianym w artykułach 8-11, który miał zastosowanie w przypadku powoływaniu lub wyborze zastępowanego arbitra. Procedurę tę stosuje się nawet w przypadku gdy w procesie powoływania arbitra podlegającego zastąpieniu strona nie skorzystała z przysługującego jej prawa do powołania lub uczestniczenia w powołaniu.

2. Jeżeli, na wniosek strony, organ powołujący uznał, że w świetle wyjątkowych okoliczności sprawy, uzasadnionym byłoby pozbawienie strony przysługującego jej prawa do powołania arbitra zastępczego, organ powołujący może, po umożliwieniu stronom i pozostałym arbitrom przedstawienia stanowisk: (a) powołać arbitra zastępczego lub (b) po zamknięciu rozpraw, upoważnić pozostałych arbitrów do kontynuowania arbitrażu i wydania postanowienia lub wyroku.

Powtórzenie rozpraw w przypadku zastąpienia arbitra

Artykuł 15

W przypadku zastąpienia arbitra, postępowanie zostaje podjęte od momentu, w której zastąpiony arbiter przestał pełnić swoje funkcje, o ile zespół orzekający nie postanowił inaczej.

Wyłączenie odpowiedzialności

Artykuł 16

Z zastrzeżeniem winy umyślnej, strony zrzekają się, w najpełniejszym zakresie dozwolonym przez prawo właściwe, wszelkich roszczeń wobec arbitrów, zespołu orzekającego oraz wszelkich osób powołanych przez zespół orzekający powstałych na skutek jakiegokolwiek działania lub zaniechania w związku z arbitrażem.

Część III. Postępowanie arbitrażowe

Postanowienia ogólne

Artykuł 17

1. Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego Regulaminu, zespół orzekający może prowadzić postępowanie w taki sposób, jaki uzna za właściwy, pod warunkiem, że strony będą traktowane równo i że we właściwym stadium postępowania każda ze stron będzie miała rozsądną możliwość przedstawienia swej sprawy. Zespół orzekający, działając według własnego uznania, prowadzi postępowanie tak, aby uniknąć zbędnych opóźnień i wydatków oraz tak, aby zapewnić sprawiedliwy i sprawny proces rozstrzygnięcia sporu stron.

2. Tak szybko jak to praktycznie możliwe po jego powołaniu i po wezwaniu stron do przedstawienia stanowisk, zespół orzekający ustala wstępny harmonogram arbitrażu. Zespół orzekający może, w dowolnym czasie, po wezwaniu stron do przedstawienia stanowisk, przedłużyć lub skrócić którykolwiek z terminów przewidzianych w niniejszym Regulaminie lub uzgodnionych przez strony.
3. Jeżeli we właściwym stadium postępowania zażąda tego którakolwiek ze stron, zespół orzekający przeprowadzi rozprawę w celu przedstawienia dowodów z przesłuchania świadków i biegłych lub w celu przedstawienia ustnej argumentacji. W braku takiego żądania, zespół orzekający podejmuje decyzję o przeprowadzeniu rozprawy albo o przeprowadzeniu postępowania na podstawie dokumentów i innych materiałów.
4. Wszelkie informacje dostarczane zespołowi orzekającemu przez jedną stronę są przekazywane przez tę stronę wszystkim stronom. Informacje takie są przekazywane jednocześnie, chyba że zespół orzekający zezwolił na inny tryb, o ile może to uczynić zgodnie z prawem właściwym.
5. Zespół orzekający może, na wniosek którejkolwiek ze stron, dopuścić jedną lub więcej osób trzecich do przyłączenia się do arbitrażu w charakterze strony, o ile osoba ta jest stroną umowy o arbitraż – chyba że zespół orzekający uznał, po umożliwieniu wysłuchania wszystkich stron, w tym również osoby lub osób podlegającym przyłączeniu, iż nie powinien zezwolić na takie przyłączenie z powodu wyrządzenia uszczerbku którejkolwiek z tych stron. Zespół orzekający może wydać jeden lub więcej wyroków w odniesieniu do wszystkich stron uczestniczących w arbitrażu.

Miejsce arbitrażu

Artykuł 18

1. Jeżeli strony uprzednio nie uzgodniły miejsca arbitrażu, miejsce arbitrażu ustala zespół orzekający, uwzględniając okoliczności sprawy. Wyrok jest uważany za wydany w miejscu arbitrażu.
2. Zespół orzekający może odbywać spotkania w dowolnym miejscu, które uznał za właściwe w celu prowadzenia obrad. O ile strony nie postanowiły inaczej, zespół orzekający może także odbywać spotkania w jakimkolwiek miejscu, które uważa za właściwe w jakimkolwiek innym celu, włączając w to prowadzenie rozpraw.

Język

Artykuł 19

1. Z uwzględnieniem porozumienia stron, zespół orzekający, niezwłocznie po jego powołaniu, ustala język lub języki, w których będzie prowadzone postępowanie. Ustalenie to ma zastosowanie do pozwu, odpowiedzi na pozew i wszelkich dalszych pisemnych oświadczeń oraz, w przypadku przeprowadzania rozprawy – w odniesieniu do języka lub języków, które mają być używane w czasie rozprawy.
2. Zespół orzekający może zarządzić, aby wszelkim dokumentom załączonym do pozwu lub odpowiedzi na pozew oraz wszelkim dokumentom uzupełniającym lub materiałom dowodowym przedłożonym w trakcie postępowania w języku oryginału, towarzyszyło tłumaczenie na język lub języki uzgodnione przez strony lub ustalone przez zespół orzekający.

Pozew

Artykuł 20

1. Powód przekazuje pozwanemu i każdemu z arbitrów pozew sporządzony na piśmie w terminie wyznaczonym przez zespół orzekający. Powód może traktować swoje wezwanie na arbitraż, o którym mowa w artykule 3 jako pozew, o ile wezwanie na arbitraż także spełnia wymogi ust. 2-4 niniejszego artykułu.
2. Pozew powinien zawierać następujące dane:
 - (a) określenie oraz dane kontaktowe stron,
 - (b) przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie,
 - (c) określenie spornych kwestii,
 - (d) określenie żądań,
 - (e) podstawy prawne lub argumenty na poparcie roszczenia.
3. Do pozwu załącza się kopię umowy lub innego aktu prawnego, na skutek którego lub w związku z którym powstał spór oraz umowę o arbitraż.
4. W miarę możliwości, pozew powinien być złożony wraz z wszelkimi dokumentami oraz innymi dowodami, na które powołuje się powód lub zawierać odniesienia do nich.

Odpowiedź na pozew

Artykuł 21

1. Pozwany podaje do wiadomości powodowi i każdemu z arbitrów pisemną odpowiedź na pozew w terminie określonym przez zespół orzekający. Pozwany może traktować odpowiedź na wezwanie na arbitraż, o której mowa w artykule 4 jako odpowiedź na pozew, o ile odpowiedź na wezwanie na arbitraż także spełnia wymogi ust. 2 niniejszego artykułu.
2. Odpowiedź na pozew stanowi odpowiedź na szczegółowe kwestie podniesione w lit. (b) – (e) pozwu (artykuł 20 ust. 2). W miarę możliwości, odpowiedź na pozew powinna być złożona wraz z wszelkimi dokumentami oraz innymi dowodami, na które powołuje się pozwany lub zawierać odniesienia do nich.
3. W odpowiedzi na pozew lub w późniejszym stadium postępowania arbitrażowego w przypadku uznania przez zespół orzekający, że zwłoka była uzasadniona w świetle zaistniałych okoliczności, pozwany może wnieść roszczenie wzajemne lub podnieść zarzut potrącenia, o ile zespół orzekający posiada właściwość w tym zakresie.
4. Postanowienia artykułu 20 ust. 2-4 stosuje się do roszczenia wzajemnego, roszczenia, o którym mowa w artykule 4 ust. (2) (f) oraz roszczenia nadającego się do potrącenia.

Zmiany pozwu lub odpowiedzi na pozew

Artykuł 22

W toku postępowania arbitrażowego strona może zmienić lub uzupełnić pozew albo odpowiedź na pozew, w tym również roszczenie wzajemne lub roszczenie nadające się do potrącenia, chyba że zespół orzekający uznał, że nie powinien zezwolić na taką zmianę lub uzupełnienie z uwagi na opóźnienie w jej dokonaniu lub uszczerbek, który wyrządziłaby pozostałym stronom lub z uwagi na jakiegokolwiek inne okoliczności. Jednakże pozew lub odpowiedź na pozew, w tym również roszczenie wzajemne lub roszczenie nadające się do potrącenia, nie może zostać zmieniony lub uzupełniony w taki sposób, że po dokonanych zmianach lub uzupełnieniach będzie przekraczać zakres właściwości zespołu orzekającego.

Zarzuty braku właściwości zespołu orzekającego

Artykuł 23

1. Zespół orzekający jest uprawniony do rozstrzygania o swojej własnej właściwości, włączając w to wszelkie zarzuty dotyczące istnienia lub ważności umowy o arbitraż. W tym celu, zapis na sąd polubowny stanowiący część umowy jest traktowany jako umowa niezależna od innych postanowień umowy. Postanowienie zespołu orzekającego w przedmiocie nieważności umowy nie oznacza automatycznie nieważności zapisu na sąd polubowny.
2. Zarzut braku właściwości zespołu orzekającego podnosi się nie później niż w odpowiedzi na pozew lub, w odniesieniu do roszczenia wzajemnego lub roszczenia nadające się do potrącenia, w odpowiedzi na roszczenie wzajemne lub na roszczenie nadające się do potrącenia. Stronie przysługuje prawo do podniesienia takiego zarzutu niezależnie od faktu, że powołała arbitra lub uczestniczyła w jego powołaniu. Zarzut, że zespół orzekający przekracza zakres swoich uprawnień podnosi się z chwilą podniesienia w toku postępowania arbitrażowego kwestii rzekomo przekraczającej zakres jego uprawnień. Zespół orzekający może każdorazowo dopuścić zarzut w późniejszym terminie, jeżeli uznał zwłokę za uzasadnioną.
3. Zespół orzekający może orzekać w sprawie zarzutu, o którym mowa w ust. 2 jako o kwestii wstępnej lub w wyroku co do meritum. Zespół orzekający może kontynuować postępowanie arbitrażowe i wydać wyrok, niezależnie od zawisłości w sądzie zarzutu co do jego braku właściwości.

Dalsze pisemne oświadczenia

Artykuł 24

Zespół orzekający decyduje, jakie dalsze pisma, poza pozewem i odpowiedzią na pozew, są wymagane od stron lub mogą być przez nie przedstawione oraz określa terminy do przekazania takich oświadczeń.

Terminy

Artykuł 25

Terminy określone przez zespół orzekający do przekazania pism (włączając w to pozew i odpowiedź na pozew) nie powinny przekraczać 45 dni. Jednakże zespół orzekający może przedłużyć terminy w przypadku uznania, że przedłużenie jest uzasadnione.

Środki tymczasowe

Artykuł 26

1. Zespół orzekający może wydać tymczasowe środki na wniosek strony.

2. Tymczasowym środkiem jest środek, na podstawie którego – w dowolnym czasie przed wydaniem wyroku ostatecznie rozstrzygającego spór – zespół orzekający nakazuje stronie, między innymi, lecz nie wyłącznie:
 - a. utrzymanie lub przywrócenie *status quo* do czasu rozstrzygnięcia sporu,
 - b. podjęcie działania uniemożliwiającego, lub niepodejmowanie działania mogącego wyrządzić (i) szkodę obecnie lub w przyszłości lub (ii) uszczerbek samemu postępowaniu arbitrażowemu,
 - c. zapewnienie środka zabezpieczającego składniki majątkowe, z których przysły wyrok może być zaspokojony lub
 - d. zabezpieczenie dowodów, które mogą być relewantne lub istotne dla rozstrzygnięcia sporu.
3. Strona występująca o tymczasowy środek zgodnie z ust. (a) – (c) jest zobowiązana przekonać zespół orzekający, że:
 - a. brak wydania środka może skutkować powstaniem szkody niedającej się wystarczająco naprawić poprzez zasądzenie odszkodowania i że szkoda taka znacząco przewyższy szkodę, która może być poniesiona przez stronę, do której środek jest adresowany w przypadku wydania środka oraz
 - b. istnieje uzasadniona możliwość, że strona żądająca wydania środka wygra spór co do meritum. Ustalenie dotyczące tej możliwości nie ma wpływu na prawo zespołu orzekającego do dokonania jakiegokolwiek dalszego ustalenia według jego uznania.
4. W odniesieniu do wniosku o tymczasowy środek zgodnie z ust. 2 (d), wymogi określone w ust. 3 (a) i (b) stosuje się wyłącznie w zakresie, w jakim zespół orzekający uznał to za właściwe.
5. Zespół orzekający może zmienić, zawiesić lub uchylić tymczasowy środek, którego udzielił na wniosek strony lub, w wyjątkowych sytuacjach i po wystosowaniu uprzedniego zawiadomienia do stron, z własnej inicjatywy.
6. Zespół orzekający może zażądać udzielenia przez stronę występującą o tymczasowy środek właściwego zabezpieczenia w związku z tym środkiem.
7. Zespół orzekający może zażądać od każdej ze stron niezwłocznego ujawnienia wszelkich istotnych zmian w okolicznościach, na podstawie których tymczasowy środek został zażądany lub udzielony.

8. Strona występująca o tymczasowy środek może być odpowiedzialna za wszelkie koszty i szkody wyrządzone przez dany środek każdej ze stron, w przypadku późniejszego uznania przez zespół orzekający, że środek ten nie powinien być zostać udzielony w ówczesnych okolicznościach. Zespół orzekający może zasądzić takie koszty i odszkodowanie z tytułu poniesionych szkód w dowolnym czasie w toku postępowania.
9. Wniosek o zastosowanie tymczasowych środków, wniesiony przez stronę do organu sądowego, nie jest uważany za sprzeczny z umową o arbitraż lub za zrzeczenie się tejże umowy.

Material dowodowy

Artykuł 27

1. Na każdej ze stron spoczywa ciężar udowodnienia faktów powołanych na poparcie roszczenia lub obrony.
2. Świadcowie, w tym również biegli, przedstawieni przez strony w celu zeznawania przed zespołem orzekającym co do jakiegokolwiek okoliczności faktycznej lub wiedzy specjalistycznej mogą być osobami fizycznymi, niezależnie od faktu, że dana osoba fizyczna jest stroną arbitrażu lub jest w jakikolwiek inny sposób powiązana ze stroną. O ile zespół orzekający nie zarządził inaczej, zeznania świadków, w tym również biegłych, mogą być przedstawiane na piśmie i podpisane przez nich.
3. W każdym czasie w toku postępowania arbitrażowego zespół orzekający może wezwać strony do przedłożenia dokumentów lub innych materiałów dowodowych w terminie określonym przez zespół orzekający.
4. Zespół orzekający określa dopuszczalność, znaczenie, wiarygodność i moc przedstawianych dowodów.

Rozprawy

Artykuł 28

1. W przypadku rozprawy ustnej, zespół orzekający zawiadamia strony z odpowiednim wyprzedzeniem o jej terminie, czasie i miejscu.
2. Świadcowie, w tym również biegli, mogą być wysłuchani w warunkach oraz przesłuchani w sposób określony przez zespół orzekający.

3. Rozprawy są niejawne, jeżeli strony nie uzgodniły inaczej. Zespół orzekający może zażądać usunięcia każdego świadka lub świadków, w tym również biegłych, podczas zeznań innych świadków, z tym zastrzeżeniem, że zasadniczo świadek oraz biegły, będący stroną arbitrażu nie powinien być wypraszany.
4. Zespół orzekający może zarządzić przesłuchanie świadków, w tym również biegłych, za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, które nie wymagają ich fizycznej obecności na rozprawie (np. w formie wideokonferencji).

Biegli powoływani przez zespół orzekający

Artykuł 29

1. Po konsultacji ze stronami zespół orzekający może powołać jednego lub więcej niezależnych biegłych w celu sporządzenia opinii w kwestiach określonych przez zespół orzekający. Strony otrzymują kopię zlecenia danego biegłym przez zespół orzekający
2. Biegły przedstawia zespołowi orzekającemu i stronom, zasadniczo przed przyjęciem powołania, opis swoich kwalifikacji oraz oświadczenie o bezstronności i niezależności. W terminie określonym przez zespół orzekający, strony informują zespół orzekający o jakichkolwiek zastrzeżeniach co do kwalifikacji, bezstronności lub niezależności biegłego. Zespół orzekający niezwłocznie podejmuje decyzję o przyjęciu takich zastrzeżeń. Po powołaniu biegłego, strona może zgłosić zastrzeżenie co do kwalifikacji, bezstronności lub niezależności biegłego wyłącznie gdy zastrzeżenie to dotyczy powodów, o których strona dowiedziała się po dokonaniu powołania. Zespół orzekający niezwłocznie podejmie decyzję czy i jakie działania podjąć.
3. Strony udzielają biegłemu wszelkich istotnych informacji i okazują mu do zbadania wszelkie istotne dokumenty lub towary, których biegły może od nich zażądać. Wszelkie spory pomiędzy stroną a biegłym co do znaczenia wymaganych informacji lub ich przedstawienia są poddawane pod rozstrzygnięcie zespołu orzekającego.
4. Z chwilą otrzymania opinii biegłego, zespół orzekający przekazuje kopie opinii stronom, które powinny mieć możliwość wyrażenia na piśmie swoich uwag na temat opinii. Stronie przysługuje prawo do zbadania wszelkich dokumentów powołanych przez biegłego w opinii.

5. Na wniosek którejkolwiek ze stron biegły, po złożeniu ekspertyzy, może zostać przesłuchany na rozprawie z udziałem stron, które powinny mieć możliwość zadawania mu pytań. Na takiej rozprawie każda ze stron może przedstawić biegłych w celu złożenia zeznań dotyczących rozstrzyganych kwestii. Do takiego postępowania stosuje się postanowienia artykułu 28.

Niedopełnienie obowiązku

Artykuł 30

1. Jeżeli w terminie określonym w niniejszym Regulaminie lub przez zespół orzekający, bez podania wystarczającej przyczyny:
 - a. powód nie wniósł pozwu, zespół orzekający wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania arbitrażowego, chyba że istnieją pozostałe kwestie podlegające rozstrzygnięciu, a zespół orzekający uznał to za właściwe,
 - b. pozwany nie złożył odpowiedzi na wezwanie na arbitraż lub odpowiedzi na pozew, zespół arbitrażowy zarządza kontynuację postępowania, nie traktując tego faktu samego w sobie za uznanie zasadności twierdzeń powoda; postanowienia niniejszego podpunktu stosuje się także w odniesieniu do niezłożenia przez powoda odpowiedzi na roszczenie wzajemne lub na roszczenie dotyczącego potrącenia.
2. Jeżeli strona, należycie zawiadomiona zgodnie z niniejszym Regulaminem, nie stawiła się na rozprawie bez podania wystarczającego powodu takiego niestawiennictwa, zespół orzekający może postanowić o kontynuowaniu postępowania arbitrażowego.
3. Jeżeli strona, należycie wezwana przez zespół orzekający do przedstawienia dokumentów lub innych materiałów dowodowych, nie uczyniła tego we wskazanym terminie, zespół orzekający może wydać wyrok na podstawie zebranego materiału dowodowego.

Zamknięcie rozprawy

Artykuł 31

1. Zespół orzekający może zapytać strony, czy posiadają dalsze dowody do przedstawienia, świadków do przesłuchania, lub pisma do złożenia, a w ich braku może ogłosić zamknięcie rozprawy.
2. Zespół orzekający może postanowić, jeżeli uzna to za niezbędne w świetle wyjątkowych okoliczności - z własnej inicjatywy lub na wniosek strony – o ponownym otwarciu rozprawy w każdym czasie przed wydaniem wyroku.

Zrzeczenie się prawa sprzeciwu

Artykuł 32

Brak wniesienia sprzeciwu przez stronę co do nieprzestrzegania niniejszego Regulaminu lub jakiegokolwiek wymogu umowy o arbitraż jest uważany za zrzeczenie się prawa takiej strony do wniesienia sprzeciwu, chyba że strona ta jest w stanie wykazać, że w danych okolicznościach brak wniesienia przez nią sprzeciwu był uzasadniony.

Część IV. Wyrok

Postanowienia

Artykuł 33

1. W przypadku gdy zespół orzekający składa się z więcej niż jednego arbitra, wszelkie wyroki lub inne postanowienia zespołu orzekającego zapadają większością głosów.
2. W przypadku kwestii proceduralnych, gdy nie ma większości lub gdy wyraził na to zgodę zespół orzekający, przewodniczący zespołu orzekającego może orzec samodzielnie, z zastrzeżeniem ewentualnej zmiany przez zespół orzekający.

Forma i skuteczność wyroku

Artykuł 34

1. Zespół orzekający może wydawać odrębne wyroki w różnych kwestiach i w różnych terminach.
2. Wszelkie wyroki wydaje się na piśmie i mają one charakter ostateczny i wiążący dla stron. Strony są zobowiązane wykonywać wyroki niezwłocznie.
3. Zespół orzekający podaje motywy rozstrzygnięcia, chyba że strony uzgodniły, iż motywy rozstrzygnięcia nie zostaną podane.
4. Wyrok podpisywany jest przez arbitrów oraz zawiera datę jego wydania i wskazanie miejsca arbitrażu. Jeżeli zespół orzekający składa się z więcej niż jednego arbitra i którykolwiek z nich nie podpisał wyroku, w wyroku podaje się przyczyny braku podpisu.
5. Wyrok może zostać podany do wiadomości publicznej za zgodą wszystkich stron lub w przypadku i w zakresie, w jakim ujawnienie jest wymagane od strony prawem, w celu chronienia lub dochodzenia prawa lub w związku z postępowaniem prawnym przed sądem lub innym właściwym organem.

6. Zespół orzekający przekazuje stronom egzemplarze wyroku podpisane przez arbitrow.

Prawo właściwe, *amiable compositeur*

Artykuł 35

1. Zespół orzekający stosuje zasady prawa wskazanego przez strony jako właściwe dla przedmiotu sporu. W przypadku braku takiego wskazania przez strony, zespół orzekający stosuje prawo, które uznał za właściwe.
2. Zespół orzekający orzeka w charakterze *amiable compositeur* lub *ex aequo et bono* wyłącznie w przypadku, gdy strony go do tego wyraźnie upoważniły.
3. W każdym przypadku zespół orzekający rozstrzyga zgodnie z postanowieniami umowy, o ile umowa taka istnieje, i bierze pod uwagę zwyczaje handlowe mające zastosowanie do danej transakcji.

Uгода lub inne podstawy umorzenia

Artykuł 36

1. Jeżeli, zanim zapadnie wyrok, strony wyraziły zgodę na ugodowe rozwiązanie sporu, zespół orzekający wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania lub, na wniosek stron akceptowany przez zespół orzekający, nadaje ugodzie formę wyroku na uzgodnionych zasadach. Zespół orzekający nie jest zobowiązany do uzasadnienia takiego rozstrzygnięcia.
2. Jeżeli, zanim zapadnie wyrok, kontynuowanie postępowania arbitrażowego stało się zbędne lub niemożliwe z jakiegokolwiek powodu niewymienionego w ust. 1, zespół orzekający informuje strony o zamiarze wydania postanowienia o umorzeniu postępowania. Zespół orzekający jest uprawniony do wydania takiego postanowienia, chyba że istnieją pozostałe kwestie, które mogą wymagać rozstrzygnięcia, a zespół orzekający uznał to za właściwe.
3. Zespół orzekający przekazuje stronom podpisane przez arbitrow egzemplarze postanowienia o umorzeniu postępowania arbitrażowego lub wyroku arbitrażowego opartego na uzgodnionych zasadach. W przypadku wydania wyroku arbitrażowego opartego na ugodzie, stosuje się postanowienia artykułu 34 ust. 2, 4 i 5.

Wykładnia wyroku

Artykuł 37

1. W terminie 30 dni od otrzymania wyroku, strona, zawiadamiając pozostałe strony, może zażądać wykładni wyroku przez zespół orzekający.

2. Wykładnia zostanie dokonana na piśmie w terminie 45 dni od dnia otrzymania wniosku. Wykładnia stanowi część wyroku i stosują się do niej postanowienia artykułu 34 ust. 2-6.

Sprostowanie wyroku

Artykuł 38

1. W terminie 30 dni od otrzymania wyroku strona, zawiadamiając pozostałe strony, może zażądać od zespołu orzekającego sprostowania w tekście wyroku wszelkich błędów rachunkowych, pisarskich lub maszynowych albo innych podobnych błędów lub pominięć. W przypadku uznania wniosku przez zespół orzekający za uzasadniony, dokona on sprostowania w terminie 45 dni od dnia otrzymania wniosku.
2. Zespół orzekający może, w terminie 30 dni od przekazania wyroku, dokonać takich sprostowań z własnej inicjatywy.
3. Sprostowania są dokonywane na piśmie i stanowią część wyroku. Zastosowanie mają postanowienia artykułu 34 ust. 2 - 6.

Wyrok uzupełniający

Artykuł 39

1. W terminie 30 dni od otrzymania postanowienia o umorzeniu lub wyroku strona, zawiadamiając pozostałe strony, może zażądać od zespołu orzekającego wydania wyroku lub wyroku uzupełniającego w odniesieniu do żądań zgłoszonych w postępowaniu arbitrażowym, lecz nierozstrzygniętych przez zespół orzekający.
2. Jeżeli zespół orzekający uzna, że żądanie wydania wyroku lub wyroku uzupełniającego jest uzasadnione, wyda lub uzupełni wyrok w terminie 60 dni od otrzymania wniosku. W razie konieczności, zespół orzekający może przedłużyć termin, w którym ma wydać wyrok.

3. W przypadku wydania takiego wyroku lub wyroku uzupełniającego zastosowanie mają postanowienia artykułu 34 ust. 2-6.

Definicja kosztów

Artykuł 40

1. Zespół orzekający określa koszty arbitrażu w wyroku końcowym oraz, o ile uznał to za właściwe, w innym orzeczeniu.
2. Termin „koszty” obejmuje wyłącznie:
 - (a) wynagrodzenia zespołu orzekającego określone odrębnie dla każdego arbitra, ustalone przez sam zespół orzekający zgodnie z artykułem 41,
 - (b) uzasadnione wydatki związane z przejazdami oraz inne wydatki poniesione przez arbitrów,
 - (c) uzasadnione koszty doradztwa biegłych i wszelkiej innej pomocy wymaganej przez zespół orzekający,
 - (d) uzasadnione wydatki związane z przejazdami oraz inne wydatki poniesione przez świadków, do wysokości zatwierdzonej przez zespół orzekający,
 - (e) koszty pomocy prawnej i inne koszty poniesione przez strony w związku z arbitrażem, w zakresie, w którym zespół orzekający uznał wysokość tych kosztów za rozsądną,
 - (f) wszelkie opłaty i wydatki poniesione przez organ powołujący, jak również opłaty i wydatki poniesione przez Sekretarza Generalnego PCAPCA.
3. W przypadku wykładni, sprostowania lub uzupełnienia wyroku zgodnie z artykułami 37-39, zespół orzekający może pobrać koszty, o których mowa w ust. 2 (b) – (f), z wyjątkiem dodatkowego wynagrodzenia.

Wynagrodzenie i wydatki arbitrów

Artykuł 41

1. Wynagrodzenie i wydatki arbitrów są ustalane w rozsądnej wysokości i uwzględniają wartość przedmiotu sporu, jego złożoność, czas poświęcony przez arbitrów oraz inne odnośne okoliczności sprawy.

2. Jeżeli istnieje organ powołujący, który stosuje lub oświadczył, że zastosuje taryfę lub szczegółową metodę ustalania wynagrodzeń arbitrów w sprawach międzynarodowych, zespół orzekający, przy ustalaniu swoich wynagrodzeń, uwzględnia tę taryfę lub metodę w stopniu, w jakim uznał ją za odpowiednią w świetle okoliczności sprawy.
3. Niezwłocznie po jego powołaniu, zespół orzekający informuje strony, jak proponuje ustalić swoje wynagrodzenie i wydatki, włączając w to wszelkie stawki, które zamierza zastosować. W terminie 15 dni od otrzymania tej propozycji, każda ze stron może przedłożyć propozycję organowi powołującemu do rozpatrzenia. Jeżeli w terminie 45 dni od otrzymania takiej propozycji organ powołujący uznał, że propozycja zespołu orzekającego jest sprzeczna z ust. 1, dokonuje w niej wszelkich niezbędnych korekt, które są wiążące dla zespołu orzekającego.
4. (a) Informując strony o wynagrodzeniu i wydatkach arbitrów, które zostały wyliczone zgodnie z artykułem 40 ust. 2 (a) i (b), zespół orzekający wyjaśni także sposób wyliczenia kwot, o których mowa.

(b) W terminie 15 dni od otrzymania wynagrodzenia i wydatków zespołu orzekającego, każda ze stron może przedłożyć takie wyliczenie organowi powołującemu weryfikacji. Jeżeli nie został uzgodniony lub wyznaczony organ powołujący lub jeżeli organ powołujący nie podjął działań w terminie określonym w niniejszym Regulaminie, wówczas wyliczenie to rozpatruje Sekretarz Generalny PCAPCA.

(c) Jeżeli organ powołujący lub Sekretarz Generalny PCAPCA uznał, że wyliczenie zespołu orzekającego jest sprzeczne z propozycją zespołu orzekającego (oraz jakkolwiek dokonana w nim korektą), o której mowa w ust. 3 lub jest w jakikolwiek inny sposób wyraźnie zawyżone, wówczas dokonuje, w terminie 45 dni od otrzymania takiego wyliczenia, wszelkich korekt w ustaleniu zespołu orzekającego, niezbędnych w celu spełnienia kryteriów określonych w ust. 1. Wszelkie takie korekty są wiążące dla zespołu orzekającego.

(d) Wszelkie takie korekty są uwzględniane przez zespół orzekający w jego wyroku lub, w przypadku gdy wyrok został już wydany, wprowadzone do sprostowania do wyroku, do którego stosuje się procedurę artykułu 38 ust. 3.
5. W całym okresie trwania procedury, o której mowa w ust. 3 i 4 zespół orzekający kontynuuje arbitraż zgodnie z artykułem 17 ust. 1.

6. Wyliczenie, o którym mowa w ust. 4 nie ma wpływu na żadne inne rozstrzygnięcie wyroku poza kwestią wynagrodzenia i wydatków zespołu orzekającego; wyliczenie to nie opóźnia także uznania i wykonania wszystkich części wyroku poza częściami dotyczącymi ustalenia wynagrodzenia i wydatków zespołu orzekającego.

Podział kosztów

Artykuł 42

1. Koszty arbitrażu ponosi zasadniczo strona lub strony przegrywające. Niemniej jednak, zespół orzekający może rozdzielić poszczególne koszty pomiędzy strony, jeśli uzna taki podział za rozsądny, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy.
2. Zespół orzekający określa w wyroku końcowym lub, o ile uznał to za właściwe, w jakimkolwiek innym wyroku, kwotę którą strona może być zobowiązana zapłacić innej stronie na skutek postanowienia w przedmiocie podziału kosztów.

Zaliczka na koszty

Artykuł 43

1. Zespół orzekający po ustanowieniu może zażądać od stron wpłacenia równych sum, jako zaliczki na koszty, o których mowa w artykule 40 ust. 2 (a) – (c).
2. W toku postępowania arbitrażowego zespół orzekający może zażądać od stron wpłacenia kwot uzupełniających.
3. Jeżeli został uzgodniony lub wyznaczony organ powołujący i gdy wniosła o to strona, a organ powołujący wyraził zgodę na pełnienie tej funkcji, zespół orzekający ustala wysokość wpłat lub wpłat uzupełniających wyłącznie po konsultacji z organem powołującym, który może przekazać zespołowi orzekającemu wszelkie uwagi dotyczące wysokości takich wpłat lub wpłat uzupełniających, jakie uzna za stosowne.
4. Jeżeli wymagane wpłaty nie zostały dokonane w całości w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania, zespół orzekający informuje o tym strony, aby jedna lub więcej z nich uiszczała wymaganą płatność. Z braku uiszczenia takiej płatności, zespół orzekający może wydać postanowienie o zawieszeniu lub umorzeniu postępowania arbitrażowego.
5. Po wydaniu postanowienia o umorzeniu postępowania lub wyroku końcowego, zespół orzekający przekazuje stronom rozliczenie dotyczące otrzymanych wpłat i zwraca im wszelkie ewentualne nadwyżki.

Aneks

Modelowa klauzula arbitrażowa w umowach

Wszelkie spory, kontrowersje lub roszczenia wynikające z niniejszej umowy lub w związku z nią albo z jej naruszeniem, rozwiązaniem lub nieważnością będą rozstrzygane w postępowaniu arbitrażowym zgodnie z Regulaminem Arbitrażowym UNCITRAL.

Uwaga – Strony mogą rozważyć dodanie następujących zdań:

- (a) Organem powołującym będzie (nazwa instytucji albo imię i nazwisko osoby),
- (b) Zespół Orzekający będzie się składać z (jednego albo trzech arbitrów),
- (c) Miejscem arbitrażu będzie (miasto albo kraj),
- (d) Językiem postępowania arbitrażowego będzie...

Propozycja oświadczenia dotyczącego zrzeczenia się prawa do odwołania

Uwaga – Jeżeli strony mają zamiar wyłączyć prawo do odwołania się od wyroku arbitrażowego, które może im przysługiwać zgodnie z prawem właściwym, strony mogą rozważyć dodanie stosownego postanowienia o treści sugerowanej poniżej; niemniej jednak, strony powinny zważyć, że skuteczność i warunki takiego wyłączenia są uzależnione od przepisów prawa właściwego.

Zrzeczenie się prawa do odwołania: Strony niniejszym zrzekają się przysługującego im prawa do jakiegokolwiek formy odwołania się od wyroku arbitrażowego do jakiegokolwiek sądu lub innego właściwego organu, w zakresie, w jakim takie zrzeczenie się prawa do odwołania może być ważne dokonane na podstawie przepisów prawa właściwego.

Modelowe oświadczenia o niezależności zgodnie z artykułem 11 Regulaminu

Brak okoliczności podlegających ujawnieniu: Jestem osobą bezstronną i niezależną od poszczególnych stron i zamierzam taką pozostać. Według mojej najlepszej wiedzy, brak okoliczności, w przeszłości lub obecnie, które mogłyby rodzić uzasadnione wątpliwości co do mojej bezstronności lub niezależności. Niezwłocznie poinformuję strony i pozostałych arbitrów o wszelkich takich okolicznościach, o których mogę w przyszłości powziąć informację w toku niniejszego arbitrażu.

Okoliczności podlegające ujawnieniu: Jestem osobą bezstronną i niezależną od poszczególnych stron i zamierzam taką pozostać. W załączeniu przedstawiam oświadczenie złożone zgodnie z artykułem 11 Regulaminu Arbitrażowego UNCITRAL dotyczące (a) moich biznesowych i innych stosunków ze stronami w przeszłości i w chwili obecnej oraz (b) wszelkich innych istotnych okoliczności. [Wstawić oświadczenie] Potwierdzam, że powyższe okoliczności nie mają wpływu na moją niezależność i bezstronność. Niezwłocznie zawiadomię strony i pozostałych arbitrów o wszelkich dalszych temu podobnych stosunkach

lub okolicznościach, o których mogę w przyszłości powziąć informację w toku niniejszego arbitrażu.

Uwaga – Każda strona może rozważyć zażądanie złożenia przez arbitra dodatkowego oświadczenia o niezależności o następującej treści:

W świetle dostępnych mi informacji potwierdzam, że mogę poświęcić czas niezbędny w celu starannego i sprawnego prowadzenia niniejszego arbitrażu w terminach określonych w Regulaminie.